

Buurtkamers: de oplossing voor wijkproblemen?

Maria begeleidde twee buurtkamers

Tussen juli 2007 en december 2010 heeft Maria Beunder vanuit Humanitas twee buurtkamers in de Haagse Schilderswijk opgezet en gecoördineerd. In dit artikel vertelt zij over het bijzondere concept van de buurtkamer en haar werkervaring als begeleider daarvan.

Waarom een buurtkamer?

De doelstelling, vastgesteld door de gemeente en de projectorganisatie vanuit Humanitas, luidt: “het ontwikkelen van een laagdrempelige ontmoetingsplaats van en voor buurtbewoners ten behoeve van de uitbreiding en versterking van de onderlinge betrekkingen op een groot aantal gebieden en zo ter voorkoming van vereenzaming en isolement.”

De buurtkamer is een woning in de wijk, met een woonkamer, een keuken, een computerruimte en een kinderspeelhoek. Door de centrale ligging is het voor iedereen goed bereikbaar. De buurtkamer is bedoeld voor iedereen uit de buurt, vanaf 23 jaar en ouder. Hier is voor gekozen omdat jongeren en kinderen al een plek in het buurthuis hebben. Vrijwillige buurtbewoners bekijken samen welke activiteiten er kunnen plaatsvinden en zij voeren dit ook uit. Ze zorgen zelf voor docenten en gastheren/vrouwen maar ook voor deelnemers aan de activiteiten of voor een inloop. Activiteiten zijn altijd tijdelijk en afhankelijk van de belangstelling. De deur moet altijd voor iedereen open staan.

Woningcorporaties zijn eigenaar van de buurtkamers, en ik had dan ook nauw contact met desbetreffende woningcorporatie over het beheer en problemen in de buurt, etc.

Mijn opdracht

Mijn opdracht kwam vanuit de stuurgroep, die de kaders bepaalde waarbinnen de ontwikkeling van de buurtkamers plaats moest vinden. De stuurgroep bestond uit de gemeentelijk dienst OCW, 3 Haagse woningbouwverenigingen en stichting Boog en Humanitas (bij deze laatste was ik in dienst).

Mijn belangrijkste taak was het opzetten en coördineren van twee buurtkamers in de Schilderswijk; en ernaartoe werken dat de vrijwilligers de buurtkamer zelfstandig gingen “draaien” en beheren, met minimale begeleiding. Na twee tot drie jaar zouden de buurtkamers worden overgedragen naar het welzijnswerk en daarom hield ook mijn contract op. Als coördinator had ik verschillende taken, waaronder: de werving, selectie en begeleiding van vrijwilligers, het organiseren van deskundigheidsbevordering en de coördinatie van activiteiten.

Ook het opbouwen en onderhouden van nieuwe en bestaande netwerken was een belangrijke taak, waaronder deelname aan overlegstructuren en overige belanghebbende instellingen ter bevordering van de woon- en wijk situatie en het aansluiten bij opbouwwerk- en welzijnsactiviteiten.

Daarnaast was één van mijn taken wijkbeheer. In de buurtkamer worden buurtproblemen/overlastsituaties besproken en het is een centrale plaats om problemen op te lossen. Ook kan de buurtkamer als middel dienen om een buurtprobleem op te lossen of om meer samenhang in de buurt te creëren. Als coördinator had ik daar een belangrijke rol in.

Wat een enorme uitdaging was dat ik voortdurend bleef (onder)zoeken met de vrijwilligers (buurtbewoners) naar kansen en mogelijkheden maar ook naar beperkingen van de buurt(kamer).

Mijn aanpak

Het belangrijkste vond ik het werven van nieuwe vrijwilligers, zodat er uit alle “geledingen” van de buurtbevolking vrijwilligers waren. Op deze manier ging ik groepsvorming (vaak door een cultuur gevormd) tegen of werd dat verminderd. Ik zorgde voor een vaste kern vrijwilligers, de ‘sleutelfiguren’, mensen waar ik altijd van op aan kon en die ook een sleutel van de buurtkamer hadden. Al tijdens de trainingen hebben we huisregels vastgesteld zodat iedereen wist waar hij/zij aan toe was. Verder vond ik het erg belangrijk hun vertrouwen te winnen (zie tips).

Verder vond ik PR en communicatie erg belangrijk; zo hadden beide buurtkamers een website (www.bkgl.nl en www.bktp.webklik.nl) en er was een buurtkrant. Later werd aangesloten bij de grotere wijkkrant.

Tenslotte vond ik samenwerken met anderen en goed contact met andere organisaties erg belangrijk, dat verbindt en maakt sterker en vergroot je kansen. Een voorbeeld: zowel de woningcorporatie als de wijkagent hielden spreekuur in de buurtkamer. De buurtbewoners waren daardoor beter op de hoogte van wat er speelde in de wijk, terwijl de woningbouwcorporatie en de wijkagent andersom ook eerder signalen uit de wijk konden oppikken.

Is het gelukt de vereenzaming en het isolement te verminderen en de maatschappelijke betrokkenheid te vergroten?

Vanuit de omgeving werd er positief gereageerd op het inrichten van een buurtkamer. Mensen zouden elkaar leren kennen en zouden elkaar gedag gaan zeggen op straat. Een aantal autochtone Nederlanders gaven - voor de opening - aan dat ze wel behoefte hadden aan een ontmoetingsplaats als de buurtkamer, maar dat ze dat zonder mensen van een andere afkomst zouden willen.

Na enige tijd werden er voor allerlei culturen activiteiten georganiseerd. Meestal dan alleen voor de eigen cultuur of sexe maar soms waren er ook overkoepelende activiteiten. Zoals bijvoorbeeld een Kerstinloop of een 1 of 2-jarig bestaan. Er was en is blijvend aandacht nodig om de activiteiten voor iedereen toegankelijk te houden.

Een aantal vrijwilligers was er goed in om mensen die in isolement zaten naar de buurtkamer toe te leiden, er was bijv. een vrijwilligster die een wekelijkse inloop in de kerk om de hoek had en die de mensen die daar kwamen stimuleerde om ook eens naar de buurtkamer te gaan. In de andere buurtkamer werden veel vrouwen bij verschillende activiteiten betrokken, ook uit andere culturen, voor hen was dat het enige uitje in de week. Doordat daar Nederlandse les werd gegeven konden vrouwen op die manier ook weer meer uit hun isolement komen.

Er was veel samenwerking en dat had een positieve uitstraling op de buurt. Een voorbeeld is dat er vanwege inbraken en jongerenoverlast in de buurt een actiegroep is opgericht: "Schilderswijk-West Voor Elkaar". Zij verzamelen op donderdag in de buurtkamer en lopen eens per week van 22.00 tot 1 uur 's nachts preventief door de wijk. Ze hebben nauw contact met de wijkagent. Verder houdt de wijkagent een wekelijks spreekuur in de buurtkamer. Dit is naar voren gekomen uit een ideeënactie die we in de buurt hebben gehouden.

Kunnen de bewoners de buurtkamer nu runnen?

Ik heb de vrijwilligers altijd aangegeven wanneer ik wegging maar ze hebben wel altijd gezegd enige vorm van begeleiding nodig te hebben. Op het moment dat ik bijna wegging, werd het ze pas echt duidelijk en de knop omging. En nu gaat het goed, met minimale begeleiding. Ze hebben nu alleen nog iemand nodig die over het geld gaat, die de vergaderingen leidt en voor noodgevallen.

Was het de investering waard?

Het kostte mij soms best veel tijd en energie en "uithoudingsvermogen". Met name in het begin, maar het was het meer dan waard! Het is prachtig om te zien dat je van "niets" naar "iets" en naar "veel" kunt gaan. Dat zoveel mensen zich inzetten voor hun buurt(kamer). Toen ik wegging waren er in de ene buurtkamer 25 vrijwilligers en in de andere 20 en had ik meer dan 100 netwerkcontacten. Maar bovenal is het leuk om te zien dat mensen uit het isolement komen en er zoveel samenwerking met andere organisaties en projecten is.

Waar ben ik tegenaan gelopen?

Ik ben tegen een aantal zaken aangelopen, waarvan de belangrijkste zijn:

- Groepsvorming wat individuen tegenhield binnen te komen (open karakter van de buurtkamer).
- Onderlinge wrijvingen tussen groepen; iedere groep zag alleen het eigen belang en niet dat van de buurtkamer als geheel.
- Vrijwilligers konden niet zelfstandig beslissingen nemen, ze hadden geen overzicht en er was geen hiërarchie onder de vrijwilligers, niemand voelde zich werkelijk verantwoordelijk.

- Veel “losse” vrijwilligers die veel (tijd aan) begeleiding nodig hadden.
- Vrijwilligers met persoonlijke problemen (veel zaten in de bijstand) lieten hun problemen voor gaan op buurtkamerverplichtingen.
- Concurrentie met de buurthuizen.
- Cultuurverschillen zorgden ervoor dat “mengen” lastig was.
- Overlast jongeren, die buurtkamer als hangplek zien.

Hieruit blijkt dat een coördinator eigenlijk niet kan ontbreken; iemand met een helicopterview en die de continuïteit waarborgt. Toch was dit de bedoeling van de gemeente. De buurtkamers moeten na twee tot drie jaar zelfstandig kunnen draaien.

Tips vanuit mijn ervaring

In het begin vond ik het belangrijk veel te investeren in de vrijwilligers. Een vertrouwensband opbouwen in deze periode is van essentieel belang. Vervolgens is het “makkelijker” om ze los te laten en te vertrouwen dat ze doen wat ze beloofd hebben. In deze periode zag ik dat ze meer hun verantwoordelijkheden gingen nemen. Een duidelijke taakverdeling is hierbij erg belangrijk zodat iedereen weet waar hij of zij aan toe is. Hierna hoefde ik veel minder tijd te besteden aan de vrijwilligers; ik hoefde ze alleen maar af en toe te vragen hoe het ging. Ook heb ik veel geïnvesteerd in de relatie met mijn netwerk en ben dat blijven doen. Dat wierp vruchten af; ik werd steeds vaker benaderd door verschillende organisaties met heel verschillende vragen waaruit vaak een samenwerking tot stand kwam.

Tenslotte is goed om aan te sluiten bij bestaande overleggen om zo elkaars krachten te versterken. Sluit wel aan bij overleggen waarvan je denkt dat ze zin hebben; anders is het zonde van je tijd.

Vervolg

Ik heb erg genoten van het werk in de Haagse Schilderswijk. Het opzetten van de buurtkamers is helemaal mijn “ding”. Heb er veel zin in mijn ervaring ook elders in de regio Zuid-Holland in te zetten.

maria@beunder.eu of 06-53907881

mei 2011